

## ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის 2019-2022 წლების საშუალოვადიანი პრიორიტეტების დოკუმენტი

### შესავალი

წინამდებარე დოკუმენტი ასახავს ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის 2019-2022 წლების საშუალოვადიანი სამოქმედო გეგმის პრიორიტეტულ მიმართულებებს და პროგრამებს, რომელთა განხორციელებაც გათვალისწინებულია ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტით.

პრიორიტეტების დოკუმენტი მომზადებულია „საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის“ და „პროგრამული ბიუჯეტის შედგენის მეთოდოლოგიის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2011 წლის 8 ივნისის №385 ბრძანების მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

საქართველოს მთავრობისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მიერ დასახული პრიორიტეტების, ასევე ქალაქ ბათუმში არსებული სიტუაციის ანალიზის გათვალისწინებით ჩამოყალიბდა საშუალოვადიანი სამოქმედო გეგმა და განისაზღვრა შემდეგი პრიორიტეტული მიმართულებები:

- მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარება;
- განათლება;
- კულტურა, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი;
- მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა;
- ქალაქის ეკონომიკური და ურბანული განვითარება;
- მუნიციპალური სერვისების განვითარება.

## ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის 2017 წლის ბიუჯეტის საბოლოო შედეგების ანალიზი

### ბიუჯეტის შემოსულობები:

ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის 2017 წლის ბიუჯეტის ფაქტიურმა შემოსულობებმა შეადგინა 168,637.5 ათასი ლარი, რაც შემოსულობების 2017 წლის გეგმიური მაჩვენებლის 100.1%-ია.

2017 წლის ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შემოსავლებმა 155,497.8 ათასი ლარი შეადგინა, რაც მოიცავს გადასახადებს, გრანტებს (ფინანსურ დახმარებას) და სხვა (არასაგადასახადო) შემოსავლებს;

საგადასახადო შემოსავლების ფაქტიურ შესრულებაზე მოდის 30,914.9 ათასი ლარი, რაც შესაბამისი გეგმიური მაჩვენებლის - 31,300.0 ათასი ლარის 98.8%-ია. თავის მხრივ, მთლიან შემოსულობებში საგადასახადო შემოსავლების წილი შეადგენს 18.3%-ს. საგადასახადო შემოსავლები ქონების გადასახადის და საშემოსავლო გადასახადის სახით იყო წარმოდგენილი;

ფინანსური დახმარების სახით მიღებული იქნა 82,154.5 ათასი ლარი, რაც შესაბამისი გეგმიური მაჩვენებლის - 84,077.1 ათასი ლარის 97.7%-ია. თავის მხრივ, მთლიან შემოსულობებში ფინანსური დახმარების წილი შეადგენს 48.7%-ს.

სხვა შემოსავლების 2017 წლის საპროგნოზო მოცულობა 39,366.2 ათასი ლარით განისაზღვრა, ფაქტიურმა შესრულებამ შეადგინა 42,428.4 ათასი ლარი, ანუ გეგმის 107.8%. სხვა შემოსავლების წილი ადგილობრივი ბიუჯეტის მთლიან შემოსულობებში 25.2%-ს შეადგენს.

2017 წლის განმავლობაში არაფინანსური აქტივებიდან მიღებული შემოსულობა 13,139.7 ათას ლარს შეადგენს, რაც შესაბამისი გეგმის (13,730.0 ათასი ლარის) 95.7% -ია. შემოსავლის აღნიშნული სახის წილი ადგილობრივი ბიუჯეტის მთლიან შემოსულობებში შეადგენს 7.8%-ს. არაფინანსური აქტივების კლება ძირითადად მოიცავდა ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის საკუთრებაში არსებული მიწის გაყიდვიდან მიღებულ შემოსავალს.

### ბიუჯეტის ასიგნებები პრიორიტეტების მიხედვით:

2017 წელს ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ასიგნებების ფარგლებში გაწეულმა გადასახდელებმა 162,700.4 ათასი ლარი შეადგინა. რომელიც პრიორიტეტების და პროგრამების მიხედვით შემდეგია:

**პრიორიტეტი:** წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების დაფინანსება 28,638.4 ათასი ლარი. მათ შორის:

ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის საკრებულო 1,537.3 ათასი ლარი;

ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერია 6,623.8 ათასი ლარი;

სასესხო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა 20,464.9 ათასი ლარი;

წვევამდელთა ტრანსპორტირება 12.5 ათასი ლარი;

**პრიორიტეტი:** ინფრასტრუქტურის მშენებლობა, რეაბილიტაცია და ექსპლოატაცია 91,165.8 ათასი ლარი: მათ შორის:

საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება 36,860.6 ათასი ლარი;  
სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის და სერვისის განვითარება 8,983.6 ათასი ლარი;  
საბაზისო კომუნალური ინფრასტრუქტურის და სერვისების განვითარება 19,178.4 ათასი ლარი;  
ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება და სარეკრეაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება 14,651.9 ათასი ლარი;  
ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობების მხარდაჭერა, ბინათმშენებლობა და ავარიული შენობების რეაბილიტაცია, დემონტაჟი 8,820.8 ათასი ლარი;  
მუნიციპალური სასაფლაოების მოწყობა და მოვლა-პატრონობა 1,845.9 ათასი ლარი;  
ქალაქის დაგეგმარება 679.6 ათასი ლარი;  
მუნიციპალური სერვისების განვითარება 145.1 ათასი ლარი;  
**პრიორიტეტი:** განათლება 13,350.7 ათასი ლარი, მათ შორის:  
სკოლამდელი განათლება 13,210.8 ათასი ლარი;  
პროფესიული განვითარებისა და უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა 139.9 ათასი ლარი;  
**პრიორიტეტი:** კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი 16,416.3 ათასი ლარი. მათ შორის:  
სპორტის განვითარების ხელშეწყობა 11,695.4 ათასი ლარი;  
კულტურის განვითარების ხელშეწყობა 4,450.6 ათასი ლარი;  
საზოგადოებრივი და ახალგაზრდული ორგანიზაციების ხელშეწყობა 270.2 ათასი ლარი;  
**პრიორიტეტი:** მოსახლეობის ჯანმრთელობისა და სოციალური უზრუნველყოფა 13,129.2 ათასი ლარი, მათ შორის:  
ჯანმრთელობის დაცვა 3,916.5 ათასი ლარი;  
სოციალური უზრუნველყოფა 8,626.3 ათასი ლარი;  
სანიტარიული ზედამხედველობა და ეპიდსიტუაციის მართვა 586.4 ათასი ლარი;

## ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის 2018 წლის ბიუჯეტის გეგმა

### ბიუჯეტის შემოსულობები

ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის 2018 წლის ბიუჯეტის შემოსულობები განისაზღვრა 162,017.7 ათასი ლარის ოდენობით.

ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელი შეადგენს 167,924.5 ლარს. აქედან:

გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებელი შეადგენს 29,900.0 ათას ლარს.

2018 წელს საქართველოს სახელმწიფო და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტიდან მისაღები გრანტების საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 80,556.5 ათასი ლარის ოდენობით.

სხვა შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელი შეადგენს 40,661.2 ათას ლარს.

2018 წელს არაფინანსური აქტივების კლებიდან მისაღები სახსრების საპროგნოზო მოცულობა შეადგენს 10,900.0 ათას ლარს, რაც მოიცავს ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის საკუთრებაში არსებული ქონების (მიწის და შენობა-ნაგებობების) რეალიზაციიდან მიღებულ შემოსავალს.

2018 წლის 1 იანვრისათვის არსებული ნაშთი გამოყენებული იქნება - 5,906.8 ათასი ლარის ოდენობით.

### ბიუჯეტის ასიგნებები პრიორიტეტების მიხედვით:

2018 წელს ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ასიგნებები განისაზღვრა 167,924.5 ათასი ლარის ოდენობით. ასიგნებების განაწილება პრიორიტეტების და პროგრამების მიხედვით შემდეგია:

**პრიორიტეტი:** წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების დაფინანსება 26,951.8 ათასი ლარი. მათ შორის:

ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის საკრებულო 1,678.2 ათასი ლარი;

ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერია 5,755.4 ათასი ლარი;

სასესხო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა 18,242.0 ათასი ლარი;

სარეზერვო ფონდი 950.0 ათასი ლარი;

წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანებების დაფარვისა და სასამართლო გადაწყვეტილებების აღსრულების ფონდი 95.0 ათასი ლარი;

წვევამდელთა ტრანსპორტირება 21.4 ათასი ლარი;

თვითმმართველობის განხორციელებაში მოქალაქეთა მონაწილეობის გაძლიერება 91.0 ათასი ლარი;

მუნიციპალიტეტის საჯარო მოსამსახურეთა პროფესიული განვითარება - 118.8 ათასი ლარი.

**პრიორიტეტი:** - ინფრასტრუქტურისა და მუნიციპალური კომუნალური სერვისების განვითარება 83,082.6 ათასი ლარი. მათ შორის:

საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება 40,634.8 ათასი ლარი;

საბაზისო კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარება 20,570.1 ათასი ლარი;  
ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება და სარეკრეაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება 14,077.8 ათასი ლარი;

ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობების მხარდაჭერა, ბინათმშენებლობა და ავარიული შენობების რეაბილიტაცია, დემონტაჟი 5,409.1 ათასი ლარი;

მუნიციპალური სასაფლაოების მოწყობა და მოვლა-პატრონობა 1,062.3 ათასი ლარი;

ინფრასტრუქტურული პროექტების დაგეგმვა და მართვა 1,328.5 ათასი ლარი;

**პრიორიტეტი:** განათლება 15,279.6 ათასი ლარი. მათ შორის:

სკოლამდელი აღზრდა და განათლება 15,103.2 ათასი ლარი;

პროფესიული განვითარებისა და უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა 167.2 ათასი ლარი;

ზოგადი განათლების ხელშეწყობა 9.2 ათასი ლარი;

**პრიორიტეტი:** კულტურა, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი 15,345.1 ათასი ლარი. მათ შორის:

სპორტის განვითარების ხელშეწყობა 5,649.6 ათასი ლარი;

მუნიციპალური სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარება და მოვლა-პატრონობა 4,131.5 ათასი ლარი;

კულტურული ღონისძიებები და ფესტივალები 2,535.0 ათასი ლარი;

კულტურულ-საგანმანათლებლო საქმიანობის ხელშეწყობა 2,243.4 ათასი ლარი;

კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და განვითარება 627.5 ათასი ლარი;

ახალგაზრდობის განვითარების ხელშეწყობა 158.1 ათასი ლარი;

**პრიორიტეტი:** მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა 13,546.8 ათასი ლარი. მათ შორის:

ჯანმრთელობის დაცვა 4,181.0 ათასი ლარი;

სოციალური უზრუნველყოფა 8,654.9 ათასი ლარი;

სანიტარიული ზედამხედველობა და ეპიდსიტუაციის მართვა 710.9 ათასი ლარი.

**პრიორიტეტი:** ქალაქის სოციალურ-ეკონომიკური და სივრცითი განვითარება 13,718.6 ათასი ლარი. მათ შორის:

ქალაქის დაგეგმარება 1,109.9 ათასი ლარი;

ქალაქის ეკონომიკური პროფილის გაძლიერება და ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობა 335.0 ათასი ლარი;

ქალაქის ფუნქციონალური პროფილის გაძლიერება და დივერსიფიკაცია 435.0 ათასი ლარი;

მუნიციპალური სერვისების განვითარება 2,124.6 ათასი ლარი;

სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის და სერვისის განვითარება 9,714.1 ათასი ლარი;

## **ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის 2019-2022 წლების საშუალოვადიანი პრიორიტეტები**

### **პრიორიტეტის დასახელება: მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარება**

#### **პრიორიტეტის კავშირი ქალაქის სტრატეგიული განვითარების გეგმასთან:**

პრიორიტეტი გამომდინარეობს ბათუმის მუნიციპალიტეტის სტრატეგიული განვითარების გეგმიდან, მასში განხილულია სტრატეგიული განვითარების გეგმის შემდგომი სტრატეგიული მიმართულებები, პროგრამები და პროექტები:

- 4.1 კომუნალური სერვისების გაუმჯობესება;
- 4.2 ქალაქის კეთილმოწყობის სამუშაოები და საბინაო პოლიტიკა;
- 4.3 მუნიციპალური სატრანსპორტო სისტემის განვითარება;
- 4.4. ენერგოეფექტური ტექნოლოგიების დანერგვა და განვითარება. განახლებადი ენერჯის გამოყენების ზრდა;
- 4.5 ქალაქის გამწვანებისა და გარემოს დაცვის ღონისძიებები.

#### **პრიორიტეტის დასაბუთება:**

მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხის და მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთ განმსაზღვრელ წინაპირობას მუნიციპალური და კომუნალური მომსახურების ხარისხი წარმოადგენს, რაც უშუალო კავშირშია მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის შემდგომ გაუმჯობესებასთან. „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მიხედვით, მუნიციპალიტეტის ექსკლუზიური უფლებამოსილებების მნიშვნელოვანი ნაწილი ინფრასტრუქტურულ საკითხებს უკავშირდება. შესაბამისად ქალაქის მთელ ტერიტორიაზე თანამედროვე სტანდარტებთან შესაბამისი მუნიციპალური და კომუნალური მომსახურების ინფრასტრუქტურის განვითარება და მართვის მდგრადი სისტემის დანერგვა, რომელიც სრულად დააკმაყოფილებს ქალაქის მოსახლეობის მოთხოვნილებებს, უმნიშვნელოვანეს პრიორიტეტს წარმოადგენს.

აღსანიშნავია, რომ მუნიციპალური და კომუნალური მომსახურების ხარისხი, მნიშვნელოვან ზეგავლენას ახდენს ეკონომიკის განვითარებაზე. მნიშვნელოვანია მისი პირდაპირი კავშირი ქალაქში ტურიზმის განვითარების პერსპექტივებთან. ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის ხედვა მუნიციპალური ინფრასტრუქტურისა და მომსახურების სფეროში უკავშირდება ქალაქში ტურიზმის განვითარებას. ასევე, გარდა ეკონომიკური განვითარებისა, თავის მხრივ, გამართული კომუნალური ინფრასტრუქტურის არსებობა ხელს უწყობს ეკოლოგიური უსაფრთხოების უზრუნველყოფას და საცხოვრებელი გარემოს ხარისხის გაუმჯობესებას.

ბათუმში 2008 წლიდან მიმდინარეობს ერთ-ერთი მასშტაბური ინფრასტრუქტურული პროექტი - ბათუმის წყალმომარაგებისა და წყალარინების რეაბილიტაცია, რომელიც გერმანიის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის შეღავათიანი სესხისა და ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის თანადაფინანსებით ხორციელდება.

პროექტის პირველი და მეორე ფაზის დაფინანსების შედეგად განხორციელდა ქალაქის ძველი ტერიტორიის ფარგლებში 3/4 -ის წყალმომარაგების და ქალაქის ტერიტორიის 1/3 -ის წყალარინების სისტემის სრული რეაბილიტაცია. პირველი და მეორე ფაზის ფარგლებში დასრულდა წყლის სამარაგო რეზერვუარებისა და გამწმენდი ნაგებობების მშენებლობა, ასევე სატუმბი სადგურებისა და წყლის გადამცემი სადგურების რეაბილიტაცია. დასრულდა ბათუმის სამხრეთ სანაპირო ზოლის ახალსოფელი-გონიო-კვარიათი-სარფის წყალარინების სისტემის მშენებლობა. ასევე, წყალარინების გამწმენდი და ზღვაში ჩამშვები ნაგებობის მშენებლობა.

პროექტის მესამე-მეოთხე ფაზის ფარგლებში განხორციელდა ჩაქვი - მახინჯაური - მწვანე კონცხის წყალმომარაგების სისტემის მშენებლობა, რომლის ფარგლებშიც აშენდა 2 წყლის სამარაგო რეზერვუარი ჩაქვის ტერიტორიაზე, ასევე მიმდინარეობს ბათუმის ძველი საზღვრების ფარგლებში წყალმომარაგებისა და წყალარინების სისტემის სრული რეაბილიტაცია, კერძოდ დასრულდა წყალარინების სისტემების რეაბილიტაცია ე.წ. ჭაობის დასახლებაში, ბონი-გოროდოკის დასახლებაში, ბარცხანისა და თამარის დასახლებაში. წყალმომარაგების სისტემების რეაბილიტაცია დასრულდა ანგისის, ჩაისუბნის, ბონი-გოროდოკისა და თამარის დასახლებაში.

გარდა ზემოთ აღნიშნულისა მეოთხე ფაზის ფარგლებში - 2019 – 2021 წწ. დაგეგმილია წყლის სისტემების სარეაბილიტაციო სამუშაოები გონიო - კვარიათის დასახლებაში, რაც ითვალისწინებს ასევე მდგრადი წყალმომარაგების უზრუნველყოფის მიზნით წყლის სამარაგო რეზერვუარის მშენებლობას კვარიათის ტერიტორიაზე და წყალარინების სისტემების რეაბილიტაციის ჯავახიშვილის ქუჩიდან მდ. მეჯინისწყლამდე, რომელიც მოიცავს ლეონიძის, ხახულის, აღმაშენებლის, ფიროსმანის, ინასარიძის, ხიმშიაშვილის ქუჩების მიმდებარე დასახლებას.

აღსანიშნავია, რომ მიმდინარეობს გერმანია-საქართველოს ფინანსური თანამშრომლობის პროგრამის ფარგლებში KfW ბანკის მიერ მხარდაჭერილი პროექტის გაგრძელებაზე მოლაპარაკება (პროექტის მეხუთე ფაზა), რათა კომუნალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის ფარგლებში განხორციელდეს ქალაქის შემოერთებულ ტერიტორიების (ადლია, აეროპორტი, კახაბერი, დაბა ხელვაჩაური, ჩაქვი, მწვანე კონცხი, მახინჯაური) წყალარინების სისტემების ეტაპობრივი განვითარება.

მუნიციპალური და კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარების ფარგლებში, განსაკუთრებულად მნიშვნელოვან მიმართულებას უსაფრთხო საცხოვრებელი გარემოს შექმნა, მ.შ. ქალაქის დატბორვის რისკების მინიმიზაცია წარმოადგენს. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად მიმდინარეობს და 2019 წლის მეოთხე კვარტალში დასრულდება ჯავახიშვილის ქუჩის სანიაღვრე კოლექტორის კაპიტალური რეაბილიტაცია, ასევე 2018 წლის მეოთხე კვარტალში დაიწყება გიორგი ბრწყინვალეს ქუჩის სანიაღვრე კოლექტორის რეაბილიტაცია. პროექტის ფარგლებში მიმდინარეობს არდაგანის ტბის მიმდებარედ სანიაღვრე სატუმბი სადგურის მშენებლობა რომელიც დასრულდება 2020 წლის პირველ ნახევარში. გარდა ამისა პროგრამის ფარგლებში განხორციელდა შავშეთის, სულაბერიძისა და მთისძირის ქუჩების საპროექტო - სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის მომზადება.

კომუნალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის ფარგლებში ხორციელდება წყალარინებისა და წყლის სისტემების მაგისტრალური და სამომხმარებლო

ქსელის რეაბილიტაცია, მუნიციპალური ბუჯეტიდან გაგრძელდება ინდივიდუალური სახლის დაერთებების სამუშაოების დაფინანსება.

საშუალოვადიან პერსპექტივაში, ქალაქისთვის მნიშვნელოვანია საგზაო - სატრანსპორტო სისტემების მდგრადი განვითარება და ქალაქის საგზაო ქსელის გამტარუნარიანობის გაუმჯობესება. აღნიშნული, გარდა საგზაო ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციისა და კაპიტალური მშენებლობისა, რომლის ფარგლებშიც განხორციელდება ე.წ. „ჭაობის“, ბენზე-ბარცხანის, ბონი-გოროდოკის, თამარის, გონიო-კვარიათის დასახლებების ქუჩების კაპიტალური რეაბილიტაცია, ასევე დაკავშირებულია სამგზავრო-სატრანსპორტო მუნიციპალური სერვისებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარებასთან. აღსანიშნავია, რომ ქალაქი ბათუმი წარმოადგენს განმახორციელებელ პარტნიორს UNDP/GEF საგრანტო პროექტში „ინტეგრირებული მდგრად ურბანული ტრანსპორტის განვითარება ქალაქ ბათუმსა და აჭარის რეგიონში“, რომლის ფარგლებშიც საშუალოვადიან პერიოდში დაგეგმილია ქალაქის სატრანსპორტო სისტემის ძირეული გარდაქმნა:

- განხორციელდება მიკროავტობუსების ოპტიმიზაცია, რომლის მიხედვითაც მიკროავტობუსების რაოდენობა შემცირდება, რაც ქალაქის ცენტრალურ ქუჩებს მნიშვნელოვნად განტვირთავს.

- იცვლება მუნიციპალური ტრანსპორტის ქსელი და გამოყენებული იქნება მგზავრთა გადასასხდომი კვანძები (ტერმინალები). შედეგად, გაიზრდება მუნიციპალურ ავტოტრანსპორტის მიერ გადაყვანილი მგზავრთა რაოდენობა.

- სხვა მუნიციპალიტეტებიდან შემომავალი მიკროავტობუსების ადმინისტრირება განხორციელდება ბაგრატიონის ქუჩის გავლით ავტოსადგურში, რაც უზრუნველყოფს მოძრაობის განტვირთვას.

- ქალაქის ტერიტორიაზე, გონიოსა და ქობულეთის მხრიდან, მოეწყობა რეგიონული ტერმინალები და ტურისტული პარკირების სივრცეები. გონიოს მხრიდან, სამრეწველო ზონაში უკვე გამოიყო ადგილი და დაიწყო რეგიონული ტერმინალის დეტალური პროექტირება.

- მიმდინარეობს ავტოპარკის განახლება. ჯამში, ქალაქს დაემატება 40 ერთეული დაბალემისიური და 10 ერთეული ნულოვანი ემისიის ადაპტირებული ახალი ავტობუსი.

- იკროავტობუსებში, ისევე როგორც მუნიციპალურ ავტოტრანსპორტში, დაინერგება უკონტაქტო გადახდის სისტემა.

- მიკროავტობუსებისათვის სავალდებულო იქნება GPS სისტემის დამონტაჟება, რომელიც უზრუნველყოფს მონიტორინგს მათ გადაადგილებაზე, ასევე დაინერგება დისპეჩერიზაციის სისტემა.

- დაიწყება ველობილიკების მოწესრიგება და ახალი ველობილიკების მოწყობა.

- ჭავჭავაძის, აბუსერიძისა და აღმაშენებლის ქუჩებზე, გაეროს განვითარების პროგრამის დაფინანსებით, მოეწყობა ავტობუსისთვის გამოყოფილი სპეციალური სავალი ზოლი, ე.წ. „bus lane“.

- ქალაქის ცენტრალური ქუჩებში დაინერგება პარკირების საფასურის საათობრივად გადახდის სისტემა.

ქალაქში საცხოვრებელი გარემოს მდგრადი განვითარების მიზნით, ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტისთვის პრიორიტეტულია ქალაქის ეკოლოგიური მდგომარეობის



გაუმჯობესება - ღია/სარეკრეაციო სივრცეების შექმნა, მწვანე საფარის გაზრდა და შესაბამისი მართვის სისტემების დანერგვა. ასევე მნიშვნელოვანია ეფექტური და ეფექტიანი ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის სისტემის დანერგვა ქალაქის მთელ ტერიტორიაზე.

ასევე მნიშვნელოვანია ქალაქში ენერგოეფექტური და განახლებადი ენერგიების გამოყენება. 2011 წელს მერების შეთანხმების ხელმოწერით, ქ. ბათუმი შეუერთდა ინიციატივას, რომელიც მიზნად ისახავს 2020 წლამდე სათბურის გაზების ემისიების ქალაქის სამოქმედო ტერიტორიაზე მინიმუმ 20%-ით შემცირებას – მიზანი, რომელიც მიღწეულ უნდა იქნას ქალაქის სოციალურ და ეკონომიკურ განვითარებასთან ერთად. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად ბათუმის მერიამ შეიმუშავა ენერგეტიკის მდგრადი განვითარების გეგმა, რომელიც იყენებს მასალებს UNDP/GEF პროექტის - „მესამე ეროვნული შეტყობინება გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის მიმართ“ (შემდგომში მესამე ეროვნული შეტყობინება) მიერ მომზადებული გამარტივებული სამოქმედო გეგმიდან. ენერგეტიკის მდგრადი განვითარების სამოქმედო გეგმა მოიცავს:

- სათბურის გაზების საბაზისო ემისიის ინვენტარიზაციას ტრანსპორტის, შენობების, გარე განათების, ნარჩენების და გამწვანების სექტორში;
- ამ სექტორებისთვის სათბურის გაზების გაფრქვევის საბაზისო, ე.წ. ტრადიციული გზით საქმიანობის (BAU) სცენარის მომზადებას;
- ამ სექტორებში 2020 წლამდე პერიოდისთვის სათბურის გაზების ემისიების შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრას და მათი ეფექტის შეფასებას;
- მონიტორინგის გეგმას;
- ადგილობრივი პოტენციალის შექმნისა და ცნობიერების ამაღლების სტრატეგიას.

აღსანიშნავია, რომ გერმანიის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის (KfW) მიერ გამოყოფილი გრანტის ფარგლებში დასრულდა წინასწარი ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევა ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის შენობების ენერგოეფექტურობის ჩარჩო დოკუმენტისათვის. პროექტის ფარგლებში ჩატარებული კვლევით, სადაც შერჩეულ სამიზნე მუნიციპალურ შენობებთან ერთად, ბანკმა დააფინანსა ვალენბერგის #4 ნომერში მდებარე 8 სართულიანი კორპუსის ენერგოეფექტურობის კვლევა. კორპუსი შერჩეული იქნა მისი ტიპური მახასიათებლებიდან გამომდინარე როგორც სადემონსტრაციო შენობა, რომლის მაგალითიც შესაძლოა გამოყენებული და გამეორებული იქნეს სხვა საბჭოთა პერიოდში აშენებული მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლებისათვის ენერგოეფექტური ღონისძიებების განხორციელების მიმართულებით. პროექტის ფარგლებში განსახორციელებელი შენობების ენერგოეფექტურობის ამაღლების ღონისძიებების გარდა ქ. ბათუმის მერია უზრუნველყოფს საკონსულტაციო მომსახურების გაწევასა და ცნობიერების ამაღლებას დაინტერესებული ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობებისათვის საცხოვრებელი სახლების დათბუნებასთან დაკავშირებით გასატარებელი ღონისძიებების შესახებ, ხოლო შემდგომ განიხილავს ცალკეული ღონისძიებების თანადაფინანსების საკითხს ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობების მხარდაჭერის პროგრამის ფარგლებში.

ამასთან ერთად, ქალაქი ბათუმი იქნება მოწინავე ქალაქი საქართველოს სხვა ქალაქებსა და მუნიციპალიტეტებთან მიმართებაში მუნიციპალურ შენობებში ენერგოეფექტური ღონისძიებების განხორციელების მხრივ. „ენერგოეფექტური ღონისძიებები და საქართველოს დაახლოება ევროკავშირის ენერგოეფექტურობის სტანდარტებთან“ იქნება სადემონსტრაციო

პროექტი, რომელიც გაითვალისწინებს ბათუმში სხვადასხვა უახლესი ტექნოლოგიების ტესტირებას, საჯარო შენობების - ძირითადად საბავშვო ბაღების - ენერგოეფექტური ტექნოლოგიებით მოდერნიზების მიზნით. პროექტს, გერმანიასა და საქართველოს შორის ფინანსური თანამშრომლობის პროგრამის ფარგლებში, გრანტის სახით დახმარებას უწევს გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკი (KfW).

ენერგოეფექტური ღონისძიებების განხორციელება მიზნად ისახავს ქალაქის გადაქცევას ე.წ. „მწვანე ქალაქად“, რაც გულისხმობს ეკოლოგიურად სუფთა მუნიციპალური ტრანსპორტისა და ენერგოეფექტური განათების სისტემის განვითარებას. ამ მხრივ ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის შეღავათიანი სესხის ფარგლებში დაგეგმილია მინიმუმ 10 ერთეული ელექტრო და 40 ერთეული ევრო 5 კლასის დიზელზე მომუშავე ავტობუსების შეძენა და არსებული მოძველებული ავტობუსების ჩანაცვლება ახალი, ეკოლოგიურად სუფთა ავტობუსებით.

არსებითად მნიშვნელოვანია, მუნიციპალური ინფრასტრუქტურისა და მომსახურების განვითარების პროცესში, სრულად უნდა იყოს გათვალისწინებული ქალაქის მოსახლეობის (მ.შ. შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების) საჭიროებები. ასევე, ქალაქში ტურიზმის განვითარების თვალსაზრისით, მნიშვნელოვანია ტურისტების საჭიროებებზე ადაპტირებული მუნიციპალური ინფრასტრუქტურისა და სერვისების განვითარება.

#### **პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:**

- მოსახლეობის საჭიროებებზე მორგებული, კომფორტული და უსაფრთხო საცხოვრებელი გარემოს შექმნა;
- ეფექტური კომუნალური მომსახურების დანერგვა ქალაქის მთელ ტერიტორიაზე;
- ეფექტური და მოთხოვნაზე ორიენტირებული მუნიციპალური სერვისების განვითარება;

#### **სამოქმედო გეგმა:**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი პროგრამების განხორციელება:

- საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება;
- სატრანსპორტო სერვისის განვითარება;
- საბაზისო კომუნალური ინფრასტრუქტურის განვითარება;
- ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება და სარეკრეაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება;
- საბინაო ფონდის განვითარება;
- მუნიციპალური სასაფლაოების მოწყობა და მოვლა-პატრონობა;
- ინფრასტრუქტურული პროექტების დაგეგმვა და მართვა.

#### **პროგრამა: საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარება**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება პროგრამა:

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარება

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

**პროგრამული კოდი:** 01 01

**პროგრამის მიზანი:**

ქალაქის საგზაო ინფრასტრუქტურის გამართული ფუნქციონირება და ტრანსპორტის შეუფერხებელი გადაადგილება.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- გზების, ქუჩებისა და ტროტუარების მიმდინარე მოვლა-პატრონობა;
- საგზაო ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია და კაპიტალური მშენებლობა;
- გარე განათების ქსელის განვითარება და მოვლა-პატრონობა;
- მუნიციპალური განვითარების ფონდიდან მიღებული სესხების მომსახურება.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

შექმნილია სტანდარტების შესაბამისი საგზაო ინფრასტრუქტურა და უზრუნველყოფილია ტრანსპორტისა და ფეხითმოსიარულეთა შეუფერხებელი გადაადგილება.

**პროგრამა: სატრანსპორტო სერვისის განვითარება**

**პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:**

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარება

**პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები**

**პროგრამის ბიუჯეტი:** იხ. დანართი 1

**პროგრამული კოდი:** 01 02

**პროგრამის მიზანი:**

სატრანსპორტო მოძრაობის ორგანიზება და მუნიციპალური სატრანსპორტო სერვისის განვითარება.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- მუნიციპალური სატრანსპორტო სერვისის განვითარება.
- ბათუმის ავტობუსების პროექტის თანადაფინანსება;
- ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკიდან (EBRD) მიღებული სესხის მომსახურება.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

ქალაქის ქუჩებში მოწესრიგებულია სატრანსპორტო ნაკადების მოძრაობა და უზრუნველყოფილია შეუფერხებელი და ხარისხიანი მუნიციპალური სატრანსპორტო სერვისი.

**პროგრამა: საბაზისო კომუნალური ინფრასტრუქტურის და სერვისების განვითარება**

**პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება პროგრამა:**

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარება

**პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები**

**პროგრამის ბიუჯეტი:** იხ. დანართი 1

**პროგრამული კოდი:** 01 03

**პროგრამის მიზანი:**

ქალაქში მდგრადი კომუნალური სისტემის შექმნა

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- სანიაღვრე სისტემების რეაბილიტაცია და მოვლა-პატრონობა;
- წყლის სისტემების რეაბილიტაცია და ახლის მშენებლობა;
- კანალიზაციის სისტემების რეაბილიტაცია და ახლის მშენებლობა;
- ბათუმში კომუნალური ინფრასტრუქტურის დაწესებულებათა რეაბილიტაციის

პროექტის თანადაფინანსება (KfW);

- გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკიდან (KfW) მიღებული სესხების მომსახურება.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

ქალაქის ძველ საზღვრებში რეაბილიტირებულია წყლის, წყალარინებისა და სანიაღვრე სისტემის ინფრასტრუქტურა, უზრუნველყოფილია უწყვეტი და მოთხოვნის შესაბამისი წყალმომარაგება

**პროგრამა: ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება და სარეკრეაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარება

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 01 04

**პროგრამის მიზანი:**

ქალაქში ეკოლოგიურად სუფთა გარემოს უზრუნველყოფა, სარეკრეაციო და ტურისტული ინფრასტრუქტურის და გამწვანებული ტერიტორიის გაფართოება

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- ქალაქის დასუფთავება და ნარჩენების გატანა;
- პარკების, სკვერებისა და მოედნების ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია და მშენებლობა;
- ქალაქის გამწვანების ღონისძიებები;
- ა(ა)იპ - ბათუმის ბოტანიკური ბაღი;
- ქალაქის გაფორმების ღონისძიებები.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

ქალაქში გაუმჯობესებულია ეკოლოგიური და საცხოვრებელი გარემო.

**პროგრამა: საბინაო ფონდის განვითარება**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარება

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

**პროგრამის ბიუჯეტი:** იხ. დანართი 1

**პროგრამული კოდი:** 01 05

**პროგრამის მიზანი:**

ქალაქის საბინაო ფონდის ინფრასტრუქტურის განვითარება.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- საცხოვრებელი სახლების მშენებლობა;

- ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობების მხარდაჭერა და საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება;

- ავარიული შენობების რეაბილიტაცია, დემონტაჟი.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

გაუმჯობესებულია საბინაო ფონდის ინფრასტრუქტურა და შექმნილია უსაფრთხო საცხოვრებელი გარემო.

**პროგრამა: მუნიციპალური სასაფლაოების მოწყობა და მოვლა-პატრონობა**

**პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:**

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარება

**პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები**

**პროგრამის ბიუჯეტი:** იხ. დანართი 1

**პროგრამული კოდი:** 01 06

**პროგრამის მიზანი:**

მუნიციპალური სასაფლაოების სერვისის ხარისხიანი და შეუფერხებელი მიწოდება.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- მუნიციპალური სასაფლაოების მოვლა-პატრონობა;

- მუნიციპალური სასაფლაოების მშენებლობა.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

გაუმჯობესებული და ხელმისაწვდომია მუნიციპალური სასაფლაოების მომსახურება.

**პროგრამა: ინფრასტრუქტურული პროექტების დაგეგმვა და მართვა**

**პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:**

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის განვითარება

**პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები**

**პროგრამის ბიუჯეტი:** იხ. დანართი 1

**პროგრამული კოდი:** 01 07

**პროგრამის მიზანი:**

საქალაქო მეურნეობის მოვლა-პატრონობა, რეაბილიტაცია და განვითარება, ქალაქის ინფრასტრუქტურის განვითარების კოორდინაცია.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- ა(ა)იპ - საქალაქო ინფრასტრუქტურისა და კეთილმოწყობის სამმართველო;

- საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის შედგენა, კვლევა და ექსპერტიზა.
- საკომპენსაციო თანხებით მოქალაქეთა უზრუნველყოფა.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის მოვლა-პატრონობისა და განვითარების პროგრამები ხორციელდება შეუფერხებლად.

**პრიორიტეტის დასახელება - განათლება**

**პრიორიტეტის კავშირი ქალაქის სტრატეგიული განვითარების გეგმასთან:**

პრიორიტეტი გამომდინარეობს ბათუმის მუნიციპალიტეტის სტრატეგიული განვითარების გეგმიდან, მასში განხილულია სტრატეგიული განვითარების გეგმის შემდგევი სტრატეგიული მიმართულებები, პროგრამები და პროექტები:

- 7.1 ინკლუზიური და ბავშვის საუკეთესო ინტერესებზე ორიენტირებული სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სისტემის დანერგვა;
- 7.2 ინკლუზიური განათლების სისტემის განვითარების ხელშეწყობა;
- 7.3 ადამიანური კაპიტალის განვითარება.

**პრიორიტეტის დასაბუთება:**

ქალაქის ეკონომიკური და სოციალური პროგრესის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი რესურსი ადამიანური კაპიტალია. განათლება ქალაქის განვითარებისთვის გამორჩეულად პრიორიტეტული, გრძელვადიან შედეგზე გათვლილი სფეროა. შესაბამისად, ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტისათვის მნიშვნელოვანია უწყვეტი სწავლის სისტემის განვითარების ხელშეწყობა.

საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მიხედვით მუნიციპალიტეტის მართვაში არსებული ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებების შექმნა და მათი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა თვითმმართველი ერთეულის საკუთარ უფლებამოსილებას წარმოადგენს. საქართველოს კანონი „ადრეული და სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების შესახებ“ განსაზღვრავს მუნიციპალიტეტის ვალდებულებებსა და უფლებამოსილებებს სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სფეროში. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ძლიერი და მდგრადი სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სისტემის დანერგვა ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს.

ქალაქის განვითარებასთან ერთად, მოთხოვნა სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებებზე დღითიდღე იზრდება. არსებული მუნიციპალური სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებები რთულად უმკლავდებიან მოთხოვნის სრულად დაკმაყოფილებას, რაც ქმნის ახალი დაწესებულებების მშენებლობის აუცილებლობას. ქალაქის ყველა აღსაზრდელისათვის სკოლამდელი აღზრდისა და განათლებას მომსახურების მიწოდების მიზნით, პირველ ეტაპზე დაგეგმილია ახალი, თანამედროვე სტანდარტების

შესაბამისი დაწესებულებების მშენებლობა, ხოლო დაწესებულებების სრული ავტორიზაციის შემდეგ - ვაუჩერიზაციის მოდელის დანერგვა.

ქალაქისათვის პრიორიტეტულია სააღმშრდელო და საგანმანათლებლო პროცესის ხარისხიანად მიწოდება, აღმშრდელ-პედაგოგთა პერმანენტული პროფესიული გადამზადება, ინკლუზიური სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების მომსახურების მიწოდების უზრუნველყოფა, სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებებში სანიტარიულ-ჰიგიენური პირობების, კვების ორგანიზებისა და რაციონის კვებითი ღირებულების ნორმებისა და სტანდარტების დაცვა და აღსაზრდელთა საუკეთესო ინტერესებიდან გამომდინარე მათი რეგულარული მონიტორინგი.

ქალაქისათვის ასევე პრიორიტეტულია ზოგადი განათლების ხელმისაწვდომობა. ყოველწლიურად იზრდება ინკლუზიური განათლების ხარისხი და ზოგადი განათლების საფეხურზე ჩართული სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების რაოდენობა. ქალაქისათვის მნიშვნელოვანია ამ ბავშვების ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულება და მის სასწავლო პროცესში ჩართვა. სწორედ ამ მიზნით განხორციელდება სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა სატრანსპორტო მომსახურება და მათთვის სპორტული დარბაზების ადაპტირება.

ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტისთვის, ასევე მნიშვნელოვანია შრომის ბაზრის მოთხოვნებზე ორიენტირებული ადამიანური კაპიტალის განვითარების ხელშეწყობა. ამ ეტაპზე ქალაქში ფუნქციონირებს 3 სახელმწიფო და 7 კერძო უმაღლესი სასწავლო დაწესებულება, რომელთაგანაც ყველაზე დიდი ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელწიფო უნივერსიტეტია. ბათუმში ასევე ხელმისაწვდომია პროფესიული განათლება. უმაღლესი და პროფესიული განათლება, თვითმმართველობის ექსკლუზიურ უფლებამოსილებას არ წარმოადგენს, თუმცა, ბათუმის, როგორც დინამიურად მზარდი ქალაქისთვის, აუცილებელია კონკურენტუნარიანი, შესაბამისი კვალიფიკაციის კადრების განვითარება, ახალგაზრდების პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა, მათი უცხოეთში სტაჟირებისა და დეფიციტურ და მოთხოვნად სპეციალობებზე მომზადება - გადამზადების ხელშეწყობა. ზემოთქმულიდან გამომდინარე მუნიციპალიტეტისთვის პრიორიტეტულია შრომის ბაზრის მოთხოვნების შესაბამისი ადგილობრივი კადრების განვითარების ხელშეწყობა.

მნიშვნელოვანია ასევე სათანადო ყურადღება მიექცეს ბათუმის უმაღლესი სასწავლებლების ცნობადობის გაზრდას განათლების საერთაშორისო ბაზარზე. მომდევნო ოთხი წლის განმავლობაში ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერია, უფლებამოსილების ფარგლებში, ხელს შეუწყობს ქალაქ ბათუმში ახალი, ევროპული საგანმანათლებლო დაწესებულებების გახსნასა და ფუნქციონირებას, განახორციელებს ბათუმის უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მიერ ინიცირებული იმ პროექტების მხარდაჭერას, რომლებიც ითვალისწინებენ ამ საგანმანათლებლო დაწესებულებათა ცნობადობის გაზრდას. პრიორიტეტის ფარგლებში ასევე განხორციელდება უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ლექტორ-მასწავლებელთა სამეცნიერო საქმიანობის ხელშეწყობა მათი საერთაშორისო საგანმანათლებლო და სამეცნიერო ღონისძიებებში მონაწილეობისა და უცხოეთში სტაჟირების ხელშეწყობის გზით.

**პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:**

ადრეული და სკოლამდელი აღზრდის სისტემის რეფორმის შესაბამისად უზრუნველყოს თანამედროვე და სტანდარტების შესაბამისი სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სისტემის შექმნა და ფუნქციონირება.

ქალაქში ადამიანური კაპიტალის განვითარების ხელშეწყობა და ბათუმის უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ცნობადობისა და კონკურენტუნარიანობის გაზრდა.

**სამოქმედო გეგმა:**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი პროგრამების განხორციელება:

- სკოლამდელი აღზრდა და განათლება;
- ზოგადი განათლების ხელშეწყობა;
- პროფესიული განვითარებისა და უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა.

**პროგრამა: სკოლამდელი აღზრდა და განათლება**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

განათლება

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 02 01

პროგრამის მიზანი:

სახელმწიფო სტანდარტების შესაბამისი სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების მომსახურების მიწოდების უზრუნველყოფა.

პროგრამის აღწერა:

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- თანაბრად ხელმისაწვდომი და ინკლუზიური სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების მიწოდება;

- სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების ხარისხის გაუმჯობესება;

- სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებების შენობების მშენებლობა და კაპიტალური რეაბილიტაცია;

- სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სისტემაში ვაუჩერიზაცია.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

გაზრდილია სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დაწესებულებების ხელმისაწვდომობა და შექმნილია ბავშვების განვითარებაზე ორიენტირებული საადმინისტრაციო გარემო

**პროგრამა: ზოგადი განათლების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

განათლება

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 02 02



**პროგრამის მიზანი:**

სხვადასხვა სახის სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეებისათვის ზოგადი განათლების მიღების შესაძლებლობის გაზრდა.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- ზოგადი განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა;

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

გაზრდილია სხვადასხვა სახის სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეებისათვის ზოგადი განათლების მიღების შესაძლებლობა.

**პროგრამა: პროფესიული განვითარებისა და უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

განათლება

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 02 03

**პროგრამის მიზანი:**

ახალგაზრდების კვალიფიკაციის ამაღლება, შრომის ბაზარზე კონკურენტუნარიანი ახალგაზრდა კადრების ზრდა, ბათუმელ ახალგაზრდებს შორის აკადემიური მოსწრების ამაღლების სტიმულირება.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- ახალგაზრდების პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა;

- ლუკა ასათიანის სახელობის სტიპენდია წარმატებული სტუდენტებისათვის;

- საგანმანათლებლო ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

ხელშეწყობილია ბათუმელი ახალგაზრდების პროფესიული განვითარება და ამაღლებულია ბათუმელ სტუდენტთა აკადემიური მოსწრება.

**პრიორიტეტი: კულტურა, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი**

**პრიორიტეტის კავშირი ქალაქის სტრატეგიული განვითარების გეგმასთან:**

პრიორიტეტი გამომდინარეობს ბათუმის მუნიციპალიტეტის სტრატეგიული განვითარების გეგმიდან, მასში განხილულია სტრატეგიული განვითარების გეგმის შემდგომი სტრატეგიული მიმართულებები, პროგრამები და პროექტები:

5.1.4 კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ხელშეწყობა;

- 8.1 არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და მისი პოპულარიზაციის მხარდაჭერა;
- 8.2 კულტურული ღონისძიებების მხარდაჭერა;
- 8.3 შემოქმედებითი საქმიანობის განვითარების ხელშეწყობა;
- 8.4 მრავალეთნიკური კულტურის განვითარების მხარდაჭერა;
- 9.1 მასობრივი და მაღალი მიღწევების სპორტის განვითარების ხელშეწყობა;
- 9.2 განვითარებისა და თვითრეალიზაციის შესაძლებლობები ბათუმელი ახალგაზრდებისათვის.

### **პრიორიტეტის დასაბუთება:**

საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მიხედვით მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ საკუთარ უფლებამოსილებას წარმოადგენს ადგილობრივი თვითმყოფადობის, შემოქმედებითი საქმიანობისა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და განვითარება; ადგილობრივი მნიშვნელობის კულტურის ძეგლთა მოვლა-შენახვა, რეკონსტრუქცია და რეაბილიტაცია; მუნიციპალიტეტის მართვაში არსებული ბიბლიოთეკების ფუნქციონირების უზრუნველყოფა და ახალი ობიექტების მშენებლობა.

ბათუმი, კულტურული ცხოვრების თვალსაზრისით აქტიური, მიმზიდველი და საინტერესოა როგორც ადგილობრივი მაცხოვრებლებისათვის, ასევე ვიზიტორებისათვის. უკანასკნელი ათწლეულების განმავლობაში, ქალაქი, ფართო რეგიონული მასშტაბით, ეტაპობრივად ყალიბდება როგორც მნიშვნელოვანი ტურისტული და კულტურული ცენტრი. ქალაქში რეგულარულად იმართება საერთაშორისო და რეგიონული მასშტაბის ფესტივალები და კულტურული ღონისძიებები. ღონისძიებების სათანადო დონეზე ჩატარებისათვის აუცილებელია თანამედროვე, სტანდარტების შესაბამისი ტექნიკური ბაზის შექმნა, რომელიც დააკმაყოფილებს არსებულ მოთხოვნებს.

ვინაიდან კულტურული ტურიზმის როლი მეტად მნიშვნელოვანია ქალაქის განვითარებისათვის, მომდევნო ოთხი წლის განმავლობაში, ტურისტულ სეზონზე, ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერიის ორგანიზებითა და სხვადასხვა უწყებებთან კოორდინაციით მოეწყობა მასშტაბური კულტურულ-სანახაობრივი ღონისძიებები, რომლებშიც მთელი სეზონის განმავლობაში ჩაერთვებიან პოპულარული ქართველი და უცხოელი შემოქმედები. კულტურული აქტივობები მორგებული იქნება ყველა თაობის ადამიანებისათვის და სანახაობრივად საინტერესო და მრავალფეროვანი როგორც ადგილობრივი, ასევე უცხოელი სტუმრებისათვის.

ქალაქისათვის პრიორიტეტულია კულტურის ხელმისაწვდომობის გაზრდა, ადგილობრივი ხელოვნებისათვის საკუთარი შესაძლებლობების გამოვლენის ხელშეწყობა, კულტურულ ცხოვრებაში შუამ პირთა ჩართულობის უზრუნველყოფა, საზოგადოების მიერ ინიცირებული პროექტების მხარდაჭერა და კულტურული ღონისძიებების კონკურსის წესით შერჩევა.

ქალაქის კულტურულ მრავალფეროვნებას აქვს უდიდესი ტრადიცია, ტოლერანტული თანაცხოვრებისა და განვითარების პოზიტიური გამოცდილება. კულტურული მრავალფეროვნება წარმოადგენს ქალაქის სიმდიდრეს და დემოკრატიული და სტაბილური განვითარების რესურსს. სწორედ ამიტომ ბათუმისათვის პრიორიტეტულია

თვითგამოხატვის მრავალფეროვნებისა და საზოგადოების ტრადიციული ღირებულებების დაცვა და კულტურათა შორის დიალოგის გაღრმავება.

კულტურული მემკვიდრეობის გამოვლენა, დაცვა, ინტერპრეტაცია და გამოყენება სოციალური და ეკონომიკური წინსვლის აუცილებელი პირობაა. კულტურული მემკვიდრეობა სულიერი და მატერიალური განვითარების მატიაზე, ერის თვითშეგნების ჩამოყალიბებისა და თვითმყოფადი ეროვნული კულტურის უწყვეტობის წინაპირობა და კაცობრიობის საერთო საგანძურის განუყოფელი ნაწილია. ქალაქისათვის თავისი ისტორიული და კულტურული წარსულის დაცვა-შენარჩუნება უმნიშვნელოვანესია. ამდენად, მომდევნო ოთხი წლის განმავლობაში, ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ დაგეგმილია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების რეაბილიტაცია.

სამოქალაქო საზოგადოებაში ბიბლიოთეკები წარმოადგენენ საზოგადოებრივი აზრის ფორმირების ერთ – ერთ საშუალებას და ისეთ დაწესებულებას, სადაც მკითხველი, თითოეული სოციალური ჯგუფის წარმომადგენელი ღებულობს ინფორმაციას მისთვის აუცილებელ და საინტერესო საკითხების შესახებ. პრიორიტეტის ფარგლებში, ა(ა)იპ - „აკაკი წერეთლის სახელობის ქალაქ ბათუმის საჯარო ბიბლიოთეკა“ თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად გაგრძელებს საგანმანათლებლო და საინფორმაციო ფუნქციების შესრულებას, უზრუნველყოფს ეროვნული ლიტერატურის, კოლექციებისა და საარქივო მასალების დაცვასა და გაციფრულებას და საჯარო მომსახურებათა ხელმისაწვდომობას.

სპორტის სფეროში თვითმმართველი ერთეულის უფლებამოსილებები განსაზღვრულია კანონმდებლობით (საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი,“ საქართველოს კანონი „სპორტის შესახებ“ და საქართველოს მთავრობის 2014 წ. 04.04 #601 განკარგულება „სპორტის სახელმწიფო პოლიტიკის დოკუმენტის“ დამტკიცების შესახებ).

საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მიხედვით მუნიციპალიტეტი უფლებამოსილია განახორციელოს ღონისძიებები ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების მიზნით.

ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრება საზოგადოების კეთილდღეობის უზრუნველყოფის აუცილებელ პირობად მოიაზრება და ფიზიკური და სულიერი გაჯანსაღების გზაზე გადადგმული ნაბიჯია.

ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტისათვის მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრება, მასობრივი სპორტის განვითარება და სპორტის ხელმისაწვდომობის გაზრდა, ახალგაზრდების მასობრივ სპორტში ჩართვა და ჯანსაღი ცხოვრებას წესის პოპულარიზაცია, შესაბამისი უნარ - ჩვევების დამკვიდრება, საზოგადოების ინფორმირებულობის გაზრდა და აქტიური ჩართულობის უზრუნველყოფა.

ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერია ხელს შეუწყობს მასობრივი სპორტის მნიშვნელობის შესახებ ცნობიერების ამაღლებას, უზრუნველყოფს მასობრივი სპორტულ-გამაჯანსაღებელი ღონისძიებების ჩატარებას, ასაკობრივი ჯგუფების განვითარების ხელშეწყობას, შშმ და განსაკუთრებული საჭიროებების მქონე პირთა ჩართვას სპორტულ აქტივობებში და მათთვის შესაბამისი სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობას.

ქალაქისათვის ასევე მნიშვნელოვანია სპორტის ცალკეული სახეობების პოპულარიზაცია და ადგილობრივი სპორტსმენების ოსტატობის დონის ამაღლების ხელშეწყობა, სპორტის სხვადასხვა სახეობებში ინიცირებული პროექტების მხარდაჭერა და სპორტული ღონისძიებების კონკურსის წესით შერჩევა.

ახალგაზრდობა, ისეთი დინამიურად განვითარებადი ქალაქისთვის, როგორც ბათუმია - განსაკუთრებულ ფასეულობას წარმოადგენს. კონკურენტუნარიანი, ეროვნული და თანამედროვე ფასეულობების მქონე ახალგაზრდობა ქალაქის მომავალია. ბათუმის მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ პრიორიტეტი ახალგაზრდობის სრულფასოვანი განვითარების ხელშეწყობაა. საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მიხედვით მუნიციპალიტეტის ერთ-ერთ საკუთარ უფლებამოსილებას წარმოადგენს ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდული პოლიტიკის განვითარების ხელშეწყობა.

ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტისთვის მნიშვნელოვანია უზრუნველყოს ახალგაზრდების ქალაქის საზოგადოებრივ, ეკონომიკურ, კულტურულ და პოლიტიკურ ცხოვრებაში ჩართვის და მონაწილეობის შესაძლებლობები და ასევე ხელი შეუწყოს ახალგაზრდობის განვითარებას, კონკურენტუნარიანობის ზრდას და სამოქალაქო ცნობიერების ამაღლებას. სწორედ ამიტომ პრიორიტეტულია ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერიასთან არსებული „ახალგაზრდული ცენტრის“ განვითარება, რომელიც იქნება კომფორტული და უსაფრთხო გარემო ახალგაზრდებისათვის. ცენტრში ახალგაზრდები შეძლებენ საკუთარი პოტენციალის სრულად რეალიზებას და საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროში აქტიურად ჩართვას, ისეთი კომპეტენციების შეძენას, როგორცაა ცოდნა, უნარები, დამოკიდებულებები. ისინი შეიმუშავებენ და განახორციელებენ პროექტებს, დაგეგმვენ ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ, სამთო და შემეცნებით ტურებს, ჩაერთვებიან მოხალისეობრივ საქმიანობაში, რომელიც ემსახურება საზოგადოებრივ სიკეთეს. ახალგაზრდული პოლიტიკის განვითარების მიზნით, მერია ასევე მხარს დაუჭერს სოციალურ მეწარმეობას, ინტელექტუალურ და შემეცნებით პროექტებს, საზაფხულო ბანაკებს, ენების ცენტს და სხვ. აქტუალურ და ინოვაციურ პროექტებს

**პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:**

კულტურასა და სპორტზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა შენარჩუნება და დაცვა, ახალგაზრდების განვითარებისა და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ჩართვის შესაძლებლობების განვითარება.

**სამოქმედო გეგმა:**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი პროგრამების განხორციელება:

- სპორტის განვითარების ხელშეწყობა;
- მუნიციპალური სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარება და მოვლა-პატრონობა;
- კულტურული ღონისძიებები და ფესტივალები;
- კულტურულ-საგანმანათლებლო საქმიანობის ხელშეწყობა;
- კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და განვითარება;
- განვითარებისა და თვითრეალიზაციის შესაძლებლობები ბათუმელი ახალგაზრდებისათვის.

**პროგრამა: სპორტის განვითარების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურა, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 03 01

პროგრამის მიზანი:

ცხოვრების ჯანსაღი წესის პოპულარიზაცია, საზოგადოების აქტიური ჩართულობა სპორტულ ცხოვრებაში, სპორტული მიღწევების გაუმჯობესების ხელშეწყობა.

პროგრამის აღწერა:

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- მასობრივი სპორტის ხელმისაწვდომობის და განვითარების ხელშეწყობა;
- ასაკობრივი ჯგუფების განვითარების ხელშეწყობა;
- საერთაშორისო სპორტული ღონისძიებების მხარდაჭერა;
- ბათუმელი სპორტსმენების/მწვრთნელების ინდივიდუალური განვითარების ხელშეწყობა;

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

უზრუნველყოფილია საზოგადოების ჩართულობა სპორტის სხვადასხვა სახეობებში.

**პროგრამა: მუნიციპალური სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარება და მოვლა-პატრონობა**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურა, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 03 02

პროგრამის მიზანი:

მუნიციპალური სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარება, მშენებლობა-რეაბილიტაცია და მოვლა-პატრონობა.

პროგრამის აღწერა:

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- ა(ა)იპ - ბათუმის სპორტული ცენტრი;
- სასპორტო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და რეაბილიტაცია.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

გამართულია და განახლებულია მუნიციპალური სპორტული ინფრასტრუქტურა.

**პროგრამა: კულტურული ღონისძიებები და ფესტივალები**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

კულტურა, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

**პროგრამის ბიუჯეტი:** იხ. დანართი 1

**პროგრამული კოდი:** 03 03

**პროგრამის მიზანი:**

ქალაქის კულტურული ცხოვრების გამრავალფეროვნება, ხელოვანთა შემოქმედებითი ზრდის ხელშეწყობა.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- კულტურული ღონისძიებების მართვა;
- მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განახლება;
- ღირსშესანიშნავ დღეებთან დაკავშირებული კულტურული ღონისძიებები;
- კულტურული მრავალფეროვნების ხელშეწყობა;
- საერთაშორისო ფესტივალების მხარდაჭერა;
- კულტურის სფეროში თავისუფალი ინიციატივების მხარდაჭერა.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

ხელშეწყობილია ქალაქში კულტურული ცხოვრების მრავალფეროვნება.

### **პროგრამა: კულტურულ-საგანმანათლებლო საქმიანობის ხელშეწყობა**

**პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:**

კულტურა, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

**პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები**

**პროგრამის ბიუჯეტი:** იხ. დანართი 1

**პროგრამული კოდი:** 03 04

**პროგრამის მიზანი:**

კულტურულ-საგანმანათლებლო საქმიანობის ხელშეწყობა და ხელოვანთა მხარდაჭერა.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება::

- ფოლკლორის ხელშეწყობა;
- თანამედროვე მუსიკის ხელშეწყობა;
- კლასიკური მუსიკის ხელშეწყობა;
- ხელოვანთა ხელშეწყობა;
- ა(ა)იპ - აკაკი წერეთლის სახელობის ქ. ბათუმის საჯარო ბიბლიოთეკა.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

ხელშეწყობილია კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებების საქმიანობა და გაზრდილია ბათუმელ ხელოვანთა ცნობადობა.

### **პროგრამა: კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და განვითარება**

**პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:**

კულტურა, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

**პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები**

**პროგრამის ბიუჯეტი:** იხ. დანართი 1

**პროგრამული კოდი:** 03 05

**პროგრამის მიზანი:**

კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა შენარჩუნება და დაცვა.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების რეაბილიტაცია.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

დაცულია და შენარჩუნებულია კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები.

**პროგრამა: განვითარებისა და თვითრეალიზაციის შესაძლებლობები ბათუმელი ახალგაზრდებისათვის**

**პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:**

კულტურა, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

**პროგრამის განხორციელების ვადები:** 2019-2022 წლები

**პროგრამის ბიუჯეტი:** იხ. დანართი 1

**პროგრამული კოდი:** 03 06

**პროგრამის მიზანი:**

ახალგაზრდობის გააქტიურება და სამოქალაქო აქტივობებში ჩართვა, ახალგაზრდული ინიციატივების წახალისება, ახალგაზრდების შესაძლებლობების რეალიზება და მათი სამოქალაქო ცნობიერების ამაღლების ხელშეწყობა;

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- ახალგაზრდული ცენტრი;

- ინტელექტუალური და შემეცნებითი პროექტების მხარდაჭერა.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

შექმნილია ახალგაზრდების განვითარებაზე ორიენტირებული გარემო . უზრუნველყოფილია ახალგაზრდების საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ჩართულობა და ხელშეწყობილია მათი სამოქალაქო ინიციატივები.

**პრიორიტეტის დასახელება - ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა**

**პრიორიტეტის კავშირი ქალაქის სტრატეგიული განვითარების გეგმასთან:**

პრიორიტეტი გამომდინარეობს ბათუმის მუნიციპალიტეტის სტრატეგიული განვითარების გეგმიდან, მასში განხილულია სტრატეგიული განვითარების გეგმის შემდგომი სტრატეგიული მიმართულებები, პროგრამები და პროექტები:

6.1 ჯანმრთელობის დაცვის სერვისებზე თანაბარი ხელმისაწვდომობის მხარდაჭერა და უსაფრთხო გარემოს შექმნა მოქალაქეებისათვის;

6.2 სოციალური თანასწორობის უზრუნველყოფის ხელშეწყობა;

6.3 სოციალური (საზოგადოებრივი) რისკების მართვის მექანიზმებისა და მოსახლეობის ცხოვრების დონის გაუმჯობესება, ცხოვრების გარანტირებული მინიმუმის შექმნა.

#### **პრიორიტეტის დასაბუთება:**

მოსახლეობისთვის სამედიცინო მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა და ასევე სოციალური უზრუნველყოფის სისტემის გაუმჯობესება საქართველოს მთავრობისთვის მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს, რაც განსაზღვრულია საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგიით - „საქართველო- 2020“. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ სამედიცინო სერვისებზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის კუთხით, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის ერთ-ერთი ძირითადი პრიორიტეტია სოციალურად დაუცველი და სხვა სოციალურად მოწყვლადი კატეგორიის მოსახლეობისათვის მკურნალობასთან დაკავშირებული იმ ფინანსური რისკებისაგან დაცვა, რომელიც ვერ იფარება მოქმედი სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებით. ხოლო სოციალური დაცვის სერვისების განვითარების კუთხით, რეგიონის პრიორიტეტს სოციალური დახმარების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, ასევე, მოწყვლადი ჯგუფების სამედიცინო და სოციალური რეაბილიტაცია და საზოგადოებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობა წარმოადგენს.

ქ. ბათუმის მოსახლეობის სამედიცინო დახმარება ძირითადად უზრუნველყოფილია სახელმწიფო ბიუჯეტით (საქართველოსა და აჭარის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროების პროგრამები) დაფინანსებული პროგრამებით, თუმცა რჩება სამედიცინო სერვისების ნაწილი, რომელთა სრულად დაფინანსება აღნიშნული პროგრამების ფარგლებში ვერ ხერხდება.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის საშუალოვადიან პრიორიტეტს წამოადგენს სოციალური თანასწორობის უზრუნველყოფა ქალაქის მოსახლეობისთვის, რაც დაკავშირებულია მკურნალობასთან და რეაბილიტაციასთან დაკავშირებული ხარჯების შემცირებასთან სოციალურად დაუცველი ოჯახებისთვის, ასევე საზოგადოების მოწყვლადი ჯგუფებისათვის და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის. მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტს ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის მიმართულებით ასევე წარმოადგენს ავადობისა და სიკვდილიანობის ძირითადი მიზეზების პრევენცია, ასევე შესაძლებლობების შეზღუდვის შემცირება, რაც საზოგადოების ჯანმრთელობის გაუმჯობესებასა და ცხოვრების ხარისხის ამაღლებას შეუწყობს ხელს. პრიორიტეტში აქცენტი ასევე გადატანილია სამედიცინო დაწესებულებების სერვისის ხარისხის ამაღლებასთან, კონკურენტუნარიანი დარგების გამოვლენასთან, რომელიც საფუძვლად შეიძლება დაედოს სამედიცინო ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობას და პაციენტთა მოზიდვას სხვადასხვა ქვეყნებიდან. აღნიშნულის მისაღწევად, აგრეთვე ფუნდამენტურ მნიშვნელობას იძენს ჯანმრთელობისთვის უსაფრთხო და ეპიდემიურად კეთილსაიმედო გარემოს უზრუნველყოფა.

სოციალური უზრუნველყოფის მიმართულებით, ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტი თანხვედრაში მოდის საქართველოს მთავრობის პრიორიტეტულ მიმართულებებთან და მიმართულია სოციალურად დაუცველი ოჯახების, საზოგადოების მოწყვლადი ჯგუფების და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების საბაზისო სოციალური გარანტიებით, მინიმალური სტანდარტებით და მიზნობრივი სოციალური



დახმარებით უზრუნველყოფისაკენ. აგრეთვე პრიორიტეტებში გათვალისწინებულია დასაქმების ხელშეწყობა და აქცენტი გადატანილია უპირატესად მოწყვლად სოციალურ კატეგორიაზე.

ქ. ბათუმის მოსახლეობის სოციალური უზრუნველყოფის ღონისძიებები ძირითადად ხორციელდება ცენტრალური ბიუჯეტით გათვალისწინებული პროგრამების ფარგლებში. თუმცა რჩება სოციალური უზრუნველყოფის მომსახურეობის ნაწილი, რომლის დაფინანსება აუცილებელია განხორციელდეს როგორც ადგილობრივი თვითმმართველობის საკუთარი უფლებამოსილებიდან, ასევე მოსახლეობის მოწყვლადი ჯგუფების საჭიროებებიდან და გადაუდებელი აუცილებლობიდან გამომდინარე.

**პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:**

მოსახლეობის სიცოცხლის ხანგრძლივობისა და ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესება; ავადობის და შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის განვითარების რისკის შემცირება; ჯანმრთელობისთვის უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა; მოქალაქეთა ღირსეული ცხოვრების პირობების უზრუნველყოფა; მოსახლეობის სიღარიბით, ხანდაზმულობით და შეზღუდული შესაძლებლობებით გამოწვეული სოციალური რისკების შემცირება. დასაქმების ხელშეწყობა.

**სამოქმედო გეგმა:**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი პროგრამების განხორციელება:

- ჯანმრთელობის დაცვა;
- სოციალური უზრუნველყოფა;
- სანიტარული ზედამხედველობისა და ეპიდსიტუაციის მართვა.

**პროგრამა: ჯანმრთელობის დაცვა**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ჯანმრთელობისა დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 04 01

პროგრამის მიზანი:

მოსახლეობის სიცოცხლის გახანგრძლივება და ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესება; ავადობის პრევენცია და შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის განვითარების რისკის შემცირება. ჯანმრთელობის დაცვის სერვისებზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- მოწყვლადი სოციალური ჯგუფების მქონე პირთა მედიკამენტებითა და საკვები დანამატების კომპენსაციით უზრუნველყოფა;
- ონკოლოგიურ დაავადებათა ადრეული ფორმების დიაგნოსტიკა და პრევენცია;
- ფსიქიური პრობლემების მქონე პირთა ფსიქო-სოციალური რეაბილიტაცია;

- მოწყვლადი ჯგუფების სტომატოლოგიური და ორთოპედიული მომსახურება;
- C ჰეპატიტის დიაგნოსტიკის და მკურნალობის მონიტორინგის თანადაფინანსება;
- შ.შ.მ. სტატუსის ბავშვთა და ვეტერანთა საკურორტო სამკურნალო-რეაბილიტაცია;
- ახალშობილთა და ბავშვთა განვითარების შეფერხების პრევენცია და რეაბილიტაცია;
- ჰემოდიალიზის ცენტრის პაციენტთა და ლეიკემიით დაავადებულ ბავშვთა

მატერიალური დახმარება;

- მოქალაქეთა ინდივიდუალური სამედიცინო დახმარება;
- ქ. ბათუმის სასწრაფო სამედიცინო დახმარების მომსახურების განვითარება;
- თემზე დაფუძნებული მობილური გუნდის მომსახურება;
- სამედიცინო დაწესებულებების შესაძლებლობების კვლევა.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

გაზრდილია ჯანმრთელობის დაცვის სერვისებზე ხელმისაწვდომობა, უზრუნველყოფილია დაავადებათა ადრეული გამოვლენა, პრევენცია და მკურნალობა

**პროგრამა: სოციალური უზრუნველყოფა**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა.

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 04 02

პროგრამის (დასაბუთება) მიზანი:

საზოგადოების ცალკეული კატეგორიების სოციალური პირობების გაუმჯობესება და მუნიციპალურ და კომუნალურ სერვისებზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა.

**პროგრამის აღწერა:**

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- მოწყვლადი ჯგუფების ძირითადი კომუნალური მომსახურება;
- მოწყვლადი სოციალური კატეგორიების მატერიალური დახმარებით უზრუნველყოფა;
- მუნიციპალური ტრანსპორტით მგზავრობის საფასურის სუბსიდირება;
- მზრუნველობას მოკლებულ ბენეფიციართა მოვლა-პატრონობა და მოვლის

საჭიროების მქონე პირთა დახმარება;

- მუნიციპალური უფასო სასადილო;

- დროებითი ღამის თავშესაფარი;

- სოციალური უზრუნველყოფის სფეროში საზოგადოებრივი ორგანიზაციების

მხარდაჭერა;

- მოწყვლადი სოციალური კატეგორიებისათვის მინიმალური სოციალური პირობების

შექმნა;

- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების გამცილებლით მომსახურება;

- დასაქმების ხელშეწყობა.

**პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:**

გაზრდილია მუნიციპალურ და კომუნალურ სერვისებზე ხელმისაწვდომობა და გაუმჯობესებულია საზოგადოების ცალკეული კატეგორიების სოციალური პირობები.

**პროგრამა: სანიტარული ზედამხედველობა და ეპიდსიტუაციის მართვა**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ჯანმრთელობისა დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა.

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 04 03

პროგრამის მიზანი:

სანიტარიულ-ჰიგიენური მდგომარეობის გაუმჯობესება და ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემოს შექმნა, გადამდები დაავადებების პრევენია

პროგრამის აღწერა:

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- ბათუმის ტერიტორიაზე არსებული დაწესებულებების სანიტარული მონიტორინგი

- დეზინსექცია დერატიზაციის ღონისძიებები;

- მაწანწალა ცხოველების მოვლა-პატრონობისა და პოპულაციის რეგულირების ღონისძიებები.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

შემცირებულია ინფექციურ დაავადებათა გავრცელების რისკ-ფაქტორები და უზრუნველყოფილია ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემო.

**პრიორიტეტის დასახელება: ქალაქის ეკონომიკური და ურბანული განვითარება**

პრიორიტეტის კავშირი ქალაქის სტრატეგიული განვითარების გეგმასთან:

პრიორიტეტი გამომდინარეობს ბათუმის მუნიციპალიტეტის სტრატეგიული განვითარების გეგმიდან, მასში განხილულია სტრატეგიული განვითარების გეგმის შემდგომი სტრატეგიული მიმართულებები, პროგრამები და პროექტები:

2.1 ბათუმის ქალაქწარომქმნელი ფუნქციების ანალიზი და ამ ფუნქციების განვითარების პერსპექტივების შესწავლა. ბათუმის ქალაქწარომქმნელი ორგანიზაციების გაძლიერება, დივერსიფიკაცია და რაოდენობის ზრდა;

2.2 ბათუმის ქალაქმომსახურების ფუნქციების ანალიზი და ამ ფუნქციების განვითარების პერსპექტივის შესწავლა. ბათუმის ქალაქმომსახურების ორგანიზაციების გაძლიერება, დივერსიფიკაცია და რაოდენობის ზრდა;

3.1 ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობა;

3.2 ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა;

3.3 საერთაშორისო თანამშრომლობა და ქსელური კავშირები;

3.4 ბათუმში ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული ცენტრების განვითარება;

3.5 ქალაქის შემოერთებული ტერიტორიების განვითარების ხელშეწყობა;

5.1.1 მიწათსარგებლობის გენერალური გეგმის შემუშავება და სამშენებლო პოლიტიკის გაუმჯობესება;

5.1.2 ისტორიული განაშენიანებისა და განაშენიანების რეგულირების დაცვის ზონების დამტკიცება;

5.1.3 ძველი ბათუმის ისტორიული განაშენიანების რეგულირების ზონაში კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების დაცვა და რეაბილიტაცია.

### **პრიორიტეტის დასაბუთება :**

ბოლო ათწლეულის განმავლობაში ბათუმი საქართველოს მუნიციპალიტეტებს შორის მაღალი ეკონომიკური ზრდით გამოირჩევა, რაც განპირობებულია ტურიზმის სექტორის სწრაფი განვითარებით, უძრავ ქონებაში ინვესტირების ზრდით და სამშენებლო სექტორის გააქტიურებით. ქვეყანაში სიდიდით და მნიშვნელობით მეორე ქალაქის სტატუსის მიღწევის შემდეგ, ბათუმი დადგა განვითარებადი სექტორების ზრდის ტემპის შენელების საფრთხის, ეკონომიკის დივერსიფიკაციის, ქალაქის სივრცით განვითარების, ინფრასტრუქტურაში განხორციელებული ინვესტიციების საზოგადოების განვითარებასა და ქალაქის კონკურენტუნარიანობასთან სინქრონიზაციის აუცილებლობის წინაშე.

ბათუმს აქვს სტარტაპის ერთ-ერთი ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი საქართველოს სხვა თვითმმართველ ქალაქებთან შედარებით - 16,9 რეგისტრირებული ბიზნესი 1000 სულ მოსახლეზე, თუმცა რეგისტრირებული ბიზნესის საქმიანობის ანალიზის შედეგად შესაძლებელია ითქვას, რომ ეს მაჩვენებელი მეტწილად სტიქიურად რეგისტრირებული ბიზნესის რაოდენობას ასახავს. ამაზე მიუთითებს ისიც, რომ აჭარის რეგიონში რეგისტრირებული 58 370 საწარმოდან აქტიურია 17550. ზემოაღნიშნული ფაქტები მიუთითებს ადგილობრივ დონეზე ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებების განხორციელების აუცილებლობაზე. მოქმედი კანონმდებლობით, ბათუმის მუნიციპალიტეტი მოკლებულია შესაძლებლობას თავის ტერიტორიაზე დააწესოს საქართველოს დანარჩენ ტერიტორიაზე მოქმედისგან განსხვავებული საგადასახადო შეღავათები, თუმცა მუნიციპალიტეტს შეუძლია დაეხმაროს ბიზნესს ისეთი საკითხების გადაწყვეტაში, როგორცაა: მუნიციპალიტეტსა და ბიზნეს სექტორს შორის ურთიერთობის ინსტიტუციონალიზაცია, ბიზნესის დასახმარებლად ერთ ფანჯრის პრინციპით მომსახურების სერვისის დანერგვა, მცირე და საშუალო ბიზნესისა და მეწარმეობის ხელშეწყობისათვის შესაბამისი საინკუბაციო პირობების შექმნა, მიწისა და საოფისე ფართის შეღავათიანი პირობებით სარგებლობაში გადცემა.

ბათუმი, თბილისის შემდეგ ყველაზე მიმზიდველი მუნიციპალიტეტია პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებისათვისაც. თუმცა საინვესტიციო პოტენციალის მაქსიმალურ და მდგრად გამოყენებას ხელს უშლის მიწათსარგებლობის გენერალური გეგმის, სივრცითი მოწყობის გეგმისა და შესაბამისი დარგობრივი კვლევების არარსებობა.

არსებული გამოწვევების დასაძლევად, ასევე ქალაქის დასახლებული ტერიტორიების გეგმაზომიერი განაშენიანებისა და რაციონალური გამოყენების, ქალაქის მდგრადი განვითარების უზრუნველსაყოფად აუცილებელია ქალაქს გააჩნდეს მიწათსარგებლობის გენერალური გეგმა, რომელიც უზრუნველყოფს ერთის მხრივ ქალაქის, როგორც ისტორიულად ჩამოყალიბებული ორგანიზმის სივრცით-არქიტექტურული გარემოს, განაშენიანების

ფორმებისა და იერსახის შენარჩუნებასა და განვითარებას, ასევე მეორეს მხრივ მისი ეკონომიკური პოტენციალის ზრდას, რაც განპირობებული იქნება ქალაქის ფუნქციონალური პროფილის კვლევისა და შესაბამისი პოტენციალის მქონე დარგების განვითარებით, რაც ასევე თავის მხრივ შეამცირებს რისკს ბათუმი გახდეს მონოფუნქციური - ეკონომიკის ერთ სექტორზე, კერძოდ, ტურიზმზე დამოკიდებული ქალაქი.

მიწათსარგებლობის გენერალური გეგმის შემუშავებისა და დამტკიცების, გეგმაზე დაყრდნობით ქალაქის ფუნქციონალური პროფილის დივერსიფიკაციისა და ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებების განხორციელებით, ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტი ხელს შეუწყობს, რომ ქალაქი ბათუმი გახდეს ცხოვრების დონითა და ბიზნესის კეთების შესაძლებლობებით მიმზიდველი ქალაქი არამარტო ქვეყნის, არამედ რეგიონის მასშტაბით.

**პრიორიტეტის საშუალოვადიანი მიზანი:**

- ბიზნესისა და მეწარმეობის განვითარების სტიმულირება;
- ქალაქის ეკონომიკური პროფილის დივერსიფიკაცია და გაძლიერება;
- ინვესტიციების განხორციელების ხელშეწყობა;

**სამოქმედო გეგმა:**

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი პროგრამების განხორციელება:

- ქალაქის ურბანული განვითარება;
- ქალაქის ეკონომიკური პროფილის გაძლიერება და ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობა;

**პროგრამა: ქალაქის ურბანული განვითარება**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ქალაქის ეკონომიკური და ურბანული განვითარება

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 05 01

პროგრამის მიზანი:

ქალაქის გეგმაზომიერი განვითარების უზრუნველყოფა.

პროგრამის აღწერა:

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- ქალაქმშენებლობითი დოკუმენტაციის შედგენა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

ქალაქის განვითარება ხორციელდება გეგმაზომიერად, დამტკიცებული სტრატეგიის შესაბამისად.

**პროგრამა: ქალაქის ეკონომიკური პროფილის გაძლიერება და ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობა**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

ქალაქის ეკონომიკური და ურბანული განვითარება  
პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები  
პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1  
პროგრამული კოდი: 05 02  
პროგრამის მიზანი:

ქალაქის ეკონომიკური განვითარება, ბიზნესის ხელშეწყობა.

პროგრამის აღწერა:

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- ინდუსტრიული/საწარმოო ბიზნეს ცენტრის შექმნა;
- მეწარმეობისა და ინოვაციების განვითარების სტიმულირება;
- საერთაშორისო ბიზნეს ცენტრის შექმნის ხელშეწყობა;
- ეკონომიკური ფორუმების ორგანიზება;
- ბათუმის ისტორიული განაშენიანების საზღვრებში ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული ცენტრების განვითარების მხარდაჭერა;
- ქალაქის საჭიროებებთან დაკავშირებული სხვადასხვა ტიპის კვლევების განხორციელება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

გაზრდილია სამეწარმეო და ბიზნეს აქტივობა.

### **პრიორიტეტის დასახელება: მუნიციპალური სერვისების განვითარება**

პრიორიტეტის კავშირი ქალაქის სტრატეგიული განვითარების გეგმასთან:

პრიორიტეტი გამომდინარეობს ბათუმის მუნიციპალიტეტის სტრატეგიული განვითარების გეგმიდან, მასში განხილულია სტრატეგიული განვითარების გეგმის შემდეგი სტრატეგიული მიმართულებები, პროგრამები და პროექტები:

- 1.1 მოქალაქეზე და მის საჭიროებებზე ორიენტირებული პოლიტიკა;
- 4.6 მუნიციპალური სერვისების გაუმჯობესება;
- 4.7 მუნიციპალური ქონების მართვა.

პრიორიტეტის დასაბუთება:

ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის მდგრადი განვითარების და კონკურენტუნარიანობის მნიშვნელოვან საფუძველს ეფექტური მმართველობა და მუნიციპალური სამსახურების მიერ გაწეული მომსახურების მაღალი ხარისხი წარმოადგენს. მუნიციპალური მომსახურების ხარისხისა და ხელმისაწვდომობის ამაღლების პროცესში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება მდგრადი, ეფექტური და უსაფრთხო ელექტრონული მმართველობის სისტემების დანერგვას და განვითარებას. მოქალაქეთათვის, ასევე ბიზნეს სუბიექტებისათვის, ელექტრონული სერვისების დანერგვა მნიშვნელოვნად გაამარტივებს მუნიციპალური მომსახურების მიღების პროცესს, შეამცირებს მომსახურების მიღების ვადებს, გააუმჯობესებს კონტროლს გაწეულ მომსახურებაზე, ასევე მინიმუმამდე დაიყვანს საოპერაციო და ადამიანურ

ხარვეზებს. გარდა აღნიშნულისა, ელექტრონული მმართველობის კომპონენტების იმპლემენტაცია ხელს შეუწყობს ადმინისტრაციული გადაწყვეტილების მიღების პროცესის გამჭვირვალობის უზრუნველყოფას, რაც ეფექტური საჯარო მმართველობის მნიშვნელოვან საფუძველს წარმოადგენს.

მომდევნო საშუალო ვადიანი პერიოდის განმავლობაში, ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტი განახორციელებს ელექტრონული სერვისების დანერგვასა და თვითმმართველობის საქმიანობის გადატანას ციფრულ სივრცეში. განხორციელდება ელექტრონული სერვისების დანერგვა შემდეგი მიმართულებით:

- სივრცითი მოწყობა, არქიტექტურა და ზედამხედველობა;
- ეკოლოგია, დასუფთავება და გამწვანება;
- ინფრასტრუქტურა და ტრანსპორტი;
- ეკონომიკური განვითარება და ქონების მართვა;
- განათლება;
- კულტურა, ახალგაზრდობა და სპორტი;
- ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა;
- სამხედრო აღრიცხვა;
- მონაწილეობითი ბიუჯეტირება.

გარდა ელექტრონული ხელმისაწვდომობის ამაღლებისა, მუნიციპალური მომსახურების ხელმისაწვდომობისა და ხარისხის ამაღლების მიზნით, ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტისთვის ასევე პრიორიტეტულია მუნიციპალური მომსახურების მიღების გეოგრაფიული/ფიზიკური ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება. მომდევნო წლების განმავლობაში, ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერია უზრუნველყოფს „ერთი ფანჯრის“ პრინციპის ამოქმედებას ყველა სახის მომსახურებაზე, რაც გულისხმობს ერთიანი მომსახურების მუნიციპალური სერვის ცენტრის ამოქმედებას. მუნიციპალური სერვის ცენტრების მეშვეობით შესაძლებელი იქნება მუნიციპალიტეტთან დაკავშირებული მომსახურებების მიღება ერთ სივრცეში. ამასთანავე, „ერთი ფანჯრის“ პრინციპის ამოქმედება ხელს შეუწყობს მუნიციპალური სერვისების მიწოდების ხარისხის გაზრდას და თავის მხრივ გაამარტივებს და დაზოგავს არა მხოლოდ სერვისების მიწოდებასთან დაკავშირებულ პროცედურებსა და დროს, არამედ ასევე ხელს შეუწყობს მიმზიდველი ბიზნეს გარემოს შექმნას ბიზნეს სუბიექტებისათვის საჭირო სანებართვო თუ საკონსულტაციო მომსახურების ერთ სივრცეში და მოკლე დროში მიღების თვალსაზრისით.

აღნიშნულის განსახორციელებლად მნიშვნელოვანია, როგორც მოქალაქეთა საჭიროებებზე მორგებული საინფორმაციო-ტექნოლოგიური გადაწყვეტილებების შემუშავება, ასევე მუნიციპალური სამსახურებისა და უწყებების ინსტიტუციური შესაძლებლობების განვითარება. ნებისმიერ ორგანიზაციაში სამუშაო პროცესების გაუმჯობესება, ოპტიმიზაცია და სტანდარტიზაცია საერთო ორგანიზაციული საქმიანობის გაუმჯობესების ეფექტური შესაძლებლობაა.

სამუშაო პროცესების გაუმჯობესებისთვის მნიშვნელოვანია თითოეული უწყების და მუნიციპალური სერვის ცენტრის ორგანიზაციული ამოცანებისა და სამიზნე ჯგუფების/ბენეფიციარების საჭიროებების შეფასება, რაც შესაბამის უწყებას საშუალებას მისცემს განსაზღვროს საკუთარ საქმიანობაში არსებული გამოწვევები. სამუშაო პროცესების

ოპტიმიზაცია ფოკუსირებული იქნება იმ პროცესებზე, რომელთა მეშვეობითაც ხდება ორგანიზაციის რესურსების გამოყენება და სამიზნე ჯგუფების საჭიროებებზე მორგებული საქმიანობის განხორციელება ან მათთვის მომსახურების გაწევა. ამდენად, ქ. ბათუმის მუნიციპალიტეტის უწყებების საქმიანობაში სანდოობისა და ეფექტურობის უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია ყველა ძირითადი სამუშაო პროცესის ოპტიმიზაცია, სტანდარტიზაცია, დოკუმენტირება, სისტემური კონტროლი და პერიოდული შეფასება. სტანდარტიზებული პროცესების დანერგვის შემდეგ დროთა განმავლობაში ასევე უნდა მოხდეს არაეფექტური ბიზნეს პროცესების იდენტიფიცირება და მათი ოპტიმიზაცია, რათა ორგანიზაციებმა უზრუნველყონ მუნიციპალური მომსახურების სისტემატიური განვითარება.

**პრიორიტეტის საშუალო ვადიანი მიზანი:**

მოქალაქეთა საჭიროებებზე მორგებული ეფექტური მუნიციპალური მომსახურების სისტემის დანერგვა და მუნიციპალური მომსახურების უწყვეტი მიწოდების უზრუნველყოფა.

**სამოქმედო გეგმა:**

- მუნიციპალური მომსახურების გაუმჯობესება;
- მუნიციპალური სერვისების მართვა;
- თვითმმართველობის განხორციელებაში მოქალაქეთა მონაწილეობის გაძლიერება.

**პროგრამა: მუნიციპალური მომსახურების გაუმჯობესება**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მუნიციპალური სერვისების განვითარება

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 06 01

პროგრამის მიზანი:

მუნიციპალური სერვისების ხელმისაწვდომობისა და ეფექტურობის ზრდა

პროგრამის აღწერა:

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- ა(ა)იპ - მუნიციპალური სერვისების სააგენტო
- ელექტრონული სერვისების დანერგვა და განვითარება;
- მუნიციპალური სერვის-ცენტრების მშენებლობა;
- მუნიციპალური სერვის-ცენტრების განვითარება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

დანერგილია მოქალაქეთა საჭიროებებზე მორგებული ეფექტური მუნიციპალური მომსახურების სისტემა.

**პროგრამა: მუნიციპალური სერვისების მართვა**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:



მუნიციპალური სერვისების განვითარება  
პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები  
პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1  
პროგრამული კოდი: 06 02  
პროგრამის მიზანი:

მუნიციპალური სერვისების ეფექტურობის ზრდა  
პროგრამის აღწერა:

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- თვითმმართველობის საკუთრებაში არსებული ქონების მართვა;
- ადგილობრივი მოსაკრებლების ადმინისტრირება.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

მუნიციპალური სერვისების მართვა ხორციელდება ეფექტურად.

**პროგრამა: თვითმმართველობის განხორციელებაში მოქალაქეთა მონაწილეობის გაძლიერება**

პრიორიტეტის დასახელება, რომლის ფარგლებში ხორციელდება პროგრამა:

მუნიციპალური სერვისების განვითარება

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2019-2022 წლები

პროგრამის ბიუჯეტი: იხ. დანართი 1

პროგრამული კოდი: 06 03

პროგრამის მიზანი:

ადგილობრივი თვითმმართველობის განხორციელების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის ხელშეწყობა

პროგრამის აღწერა:

პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ქვეპროგრამების განხორციელება:

- საუბნო კავშირების განვითარება;
- მოქალაქეთა ინიციატივების მხარდაჭერა.

პროგრამის მოსალოდნელი (საბოლოო) შედეგი:

გაზრდილია მოქალაქეთა ჩართულობა ადგილობრივი თვითმმართველობის განხორციელების პროცესში.